

INVĂȚĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROM. DIN ARDEAL, CRIȘANA și MARAMUREȘ
REVISTĂ PEDAGOGICĂ, SOCIALĂ ȘI CULTURALĂ

CUPRINSUL :

Redacția : Serbările Unirii.

Gh. Comicescu : Percepția asemănărilor și a deosebirilor la copii.

Traian Șuteu : Contribuția dascălimei ardelenice la praznicul Unirii și nesocotirea elementului ardelenesc după Unire.

Constantin Iencica : Personalități școlare. - I. Simionescu.

V. C. Patriciu : Scrisoare.

Vasile Călugăru : Atitudinea învățătorului între săteni.

* * * Reorganizarea Casei de credit a Corpului didactic.

Cronică : Maiu luna serbărilor. — Ordine cu tâlc. — Inchiderea școlilor șvăbești cari fac șovinism maghiar. — Cărți de școală. — Doleanțele învățătorimii. — Examele de sfârșit de an. — Cursuri populare de apicultură. — Congresul învățătorilor. — Ministerul de Instrucție și autonomia CFR. — Jubileul înființării școlilor din Blaj. — Rectificarea pensiilor. - Aviz învățătorilor. - Convocare.

Cărți : „Faptă și suferință românească în Ardeal de N. Iorga ; „Ziua Unirii“ de Elena și C. Sporea ; „Revoluția din 1918 și unirea Ardealului cu România“ de I. Clopoțel ; „Discursuri“ de V. Goldiș.

Redacția : Cluj, Casa Învățătorilor.

Administrația : Cluj, Piața Ștefan cel Mare No. 5 (Banca Învățătorilor).

C L U J

TIPOGRAFIA „PROGRESUL“ STRADA COGĂLNICEANU No. 4.

INVĂȚĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROM. DIN ARDEAL, CRIȘANA și MARAMUREȘ
REVISTĂ PEDAGOGICĂ, SOCIALĂ ȘI CULTURALĂ

Serbările Unirii.

Cu cât ne depărtăm de marele praznic național, cu atât splendoarea lui crește. Și crește, în un mod neînchipuit. Acea ce ochii au văzut, inima a simțit, sufletul răstălmăcește. Și ori din care lature le-am privi, măreția lor atinge proporții nebănuite. Timpul frumos, numărul imenz, ca și delirul trăit de mulțime, au lăsat urme neșterse în mintea celor ce au fost de față. Și nici nu se putea altfel, dacă de pe culmea istorică a zilei de 20 Maiu 1929 privim trecutul nostru din ultimile opt decenii. E tocmai anul 1848, când neamul nostru în toate cele patru părți de lume, zăcea sub stăpâniri străine. Prima zguduitură cu urmări hotărâtoare de soarte, e revoluția acestui an, care ne trezește din letargie.

De aci înainte evenimentele să precipitează ținându-se lanț. Fiecare deceniu adaugă o zală nouă de ascenziune istorică. Astfel după redeșteptarea anului 1848, urmează la 1859 unirea principatelor; la 1866 aducerea dinastiei străine; la 1877 independența; la 1881 regalitatea; la 1894 procesul memorandumului; la 1906 marile serbări dela București; la 1911 cele dela Blaj; la 1913 plimbarea armatei române pe pământ bulgar; iar la 1916 războiul de întregire a neamului.

Mișcarea României a scos din fățâni pe dușmanii noștrii. Și astfel vedem că, dacă contele Tisza ajuns la strâmtoare stoarce prin teroare anumite declarații de loialitate, nu uită în orbirea lui nemărginită să împingă cu o furie satanică sutele de mii români ardeleni în măcelurile cele mai cumplite. În felul acesta spera să macine tot ce e tiner, plin de vigoare și vrednic de viață. Pe când bătrânii erau ridicăți dela vetrile lor strămoșești

și duși pe pustele Ungariei, pe atunci intelectualii erau exilați în lagărele de pe cuprinsul județului Șopron, pentru ca alții 26.000 de trădători români să umplă temnițele curților marșiale din Cluj și Segedin.

Lavina pornită însă nu se mai putea opri. Dreptatea istoriei trebuia să triumfeze, zdrobind iadul milenar a fărădelegilor ungurești. Astfel ne apropiem de toamna anului 1918 bogată în evenimente nouă ca : consfătuirea fruntașilor politici din 12 Octombrie ținută la Oradea mare ; declarația din 18 Octombrie citită de Dl Dr. Alex. Vaida în parlamentul din Budapesta ; tratativele lui Iászi ținute în 13 și 14 Noembrie la Arad ; Manifestul din 20 Noembrie către toate popoarele lumii și adunarea din 1 Decembrie 1918.

Au urmat apoi cei 10 ani de libertate națională, în care timp am cercat să reparăm ceiace ne-au dăranjat stăpânii noștrii. Multe s'au îndreptat, mai multe așteaptă însă să fie de aci înainte regulate. Aceste îndatoriri, cu cari rămânem deobligați, nu ne-au împedecat să sărbătorim cu tot fastul prima decadă, de când trăim sub steagul nostru. Pregătirile miticuloase a Comitetului de organizare a dat neamului și străinătății o sărbătoare cum ochi de om nu au văzut și minte de român nu și-a închipuit. Sutele de mii din întreg cuprinsul țării, au alergat în micul orașel Alba Iulia, care pentru istoria Ardealului a devenit un simbol. Când pronunțăm acest nume, am rezumat istoria românilor ardeleni de aproape trei veacuri și jumătate. Toate impilările, suferințele și martirajul, ca și toate zilele de glorie a Ardealului sunt legate de pământul sfânt al acestui oraș românesc. Serbările jubilară din anul acesta, aveau să încoroneze vechea cetate cu aureola de înaltă glorie împărătească. — Cele 400.000 de români au avut din nou prilej, să manifesteze indisolubilitatea Statului român, pentru a le tăia pofta tuturor dușmanilor, cari tot mai sperează la revizuirea tratatelor internaționale. Adunat din cele patru cornuri neamul nostru mai mult ca ori și când altădată și-a arătat dragostea și încrederea față de familia regală. Scumpul nostru rege M. Sa Mihai I întruchipează îngerul apărător al destinului pe cari viitorul le rezervă

neamului nostru. Și acest viitor trebuie să fie bogat în surprinze de tot felul. Dovadă plusul de energie ce clo-cotea în tineretul de toate vârstele, care a defilat atât de strălucit prin fața tuturor aleșilor neamului. Tot așa veteranii anului 1877, ca și voluntarii și martirii anilor 1916—1918 au dovedit, că sufletul neamului nostru este un izvor neseecat de acte eroice și virtuți militare. De asemenea cor-tejul istoric ne-a înălțat inimile și întărit sentimentele, în trecutul glorios al istoriei noastre naționale. Mărețul De-cebal, superbul Traian, falnicii descălecători Negru și Dragoș, neîntrecuții biruitori Ștefan și Mihaiu, des-pomeniții martiri Horea, Cloșca și Crișan, precum și slăvitul craiu al munților Avram Iancu, toți s'au perân-dat prin fața mulțimii adunată la Alba Iulia. Aceste fi-guri mărețe în mijlocul tablourilor alegorice din epocile ce reprezentau, ne-au făcut să fim mândrii de originea și trecutul nostru de douăori milienar.

Intorși la adăposturile noastre și reluându-ne obici-nuitele îndeletniciri, ne pare că totul a fost un vis, un vis plăcut și frumos. Și e așa de bine, ca sub impresia unei atât de înălțătoare sărbători (ca și cea din 20 Maiu ținută la Alba Iulia) să muncești în câmpul edu-cației naționale a tinerilor generațiuni. Numai dând școalei românești cât mai multe astfel de prilejuri, ea își va putea împlini tot mai bine misiunea.

Redacția.

Rectificarea pensiilor. În luna trecută s'a întrunit la Casa pensiilor comisiunea pentru rectificarea acelor pensii cari, le vor socoti că e necesar să primească un spor.

Comisiunea a fost prezidată de dl Ștefan Stănescu, secretarul general al Ministerului de finanțe.

Se știe, că prin bugetul actual s'a prevăzut un fond de 100 milioane, care va servi la rectificarea pensiilor.

În ședința din urmă comisiunea a luat în examinare situația celor 24 de categorii de pensionari, a căror pensie urmează să fie rectificată.

Intrucât această operație comportă un studiu amănunțit, lu-crările comisiunei vor continua în mai multe ședințe, după care se vor putea lua hotărâri definitive.

Până acum nu cunoaștem rezultatul.

Percepția asemănărilor și a deosebirilor la copii.

Psihologia actuală s'a fixat asupra faptului că diferitele cunoștințe despre lumea din afară le primim în blocuri constituind cunoștința obiectivă, sau în limbajul științific obișnuit, constituind așa numitele percepții. Nu prindem întâiu însușirile singuraticale ale obiectelor pentru a construi ulterior unitatea lucrurilor, ci acestea se impun dela început ca unități constituite, cu o structură schematică, bine înțeles, însă conturate îndeajuns pentru a se arăta simțurilor noastre ca realități de sine. Astfel se petrec lucrurile în mentalitatea primitivilor și a copiilor așa că în această privință pare că nu mai este nici o îndoială.

Dacă însă copiii organizează cunoștința lor obiectivă începând prin a sublinia mai întâiu asemănările dintre lucruri, ori mai întâiu deosebiri, atunci când raportează unele la altele diferitele percepții, aceasta trebuie considerată ca o latură specială în studiul percepției la copil și merită întreaga noastră atențiune, fiindcă deschide perspective noi pentru didactică.

Problema s'a pus în mod experimental în pedologie și concluziile experimentatorilor sunt variate. Așa de pildă Dr. G. Van Wayenburg într'un congres de pedologie din 1913 a expus rezultatele unor experiențe făcute cu 18 copii dela 3 ani și 2 luni până la 5 ani și 3 luni, în care a urmărit să vadă în ce măsură pot percepe copiii diferențele de formă. S'a folosit de figuri geometrice, a căror forme prezintau diferențe mai mari sau mai mici. Se înțelege că diferențele mari sunt percepute mai ușor și mai de timpuriu, pe când diferențele cele mici pot fi percepute abea pe la sfârșitul anului al IV-lea. S'ar putea obiecta că formele geometrice care sunt abstracte, copiii le găsesc mai cu ușurința ca fiind asemănătoare, decât deosebire. Așa de exemplu când va avea în față două pătrate de mărimi egale, dar la unul din ele va fi tăiat un colț, copilul va trece ușor peste acest amănunt și nu-l va percepe ca o deosebire. Apoi e și nenatural în oarecare măsură, a se studia această problemă la copiii mai mici de 5 ani cu ajutorul figurilor geometrice, care sunt într'adevăr cu desăvârșire abstracte pentru dâșii.

I. E. Segers a reluat experiența înlocuind figurile geometrice cu niște căsuțe — 16 la număr — desenate pe un carton, fiecare căsuță prezintă o mică schimbare: ușa din mijloc deschisă, lipsa unei anexe, o fereastră nedesenată etc., etc. Copiii trebuiau să pună deasupra fiecărei căsuțe pe carton, dintre alte cartoane tăiate, pe acel ce reproducea exact figura. A experimentat cu câte 10 copii de fiecare vârstă dela 4—5 ani. Când un copil nu percepe micile diferențe, împerechează figurile în mod greșit. Segers a găsit următorul rezultat în ce privește procentul erorilor la fiecare vârstă:

La 4—5 ani; 5—6 ani; 6—7 ani; 7—8 ani; 8—9 ani; 9—10 ani.
76,2^o/_o 41,2^o/_o 36,8^o/_o 21,2^o/_o 17,5^o/_o 15°/_o

Aplicând aici legea procentuării de 75°/_o, proba aceasta ar fi caracteristică pentru vârstă de 7—8 ani. La această etate scăzând procentul negativ 21,2 rămânem cu un procent pozitiv de 78,8^o/_o, cel mai apropiat de 75°/_o dintre toate câte au fost atinse de copiii de cele șase vârste deosebite. Acest fapt e vrednic de remarcat, fiindcă vârstă de 7—8 ani corespunde cu epoca intrării copilului în școala primară, când i se cere să facă diferențierile între lucruri pe bază perceptivă. Rezultatele lui Segers par mai verosimile ca ale lui Wayenburg, care găsisse această capacitate dezvoltată la copii de la vârsta de 5 ani.

Dar și opiniile pedologilor sunt împărțite în ce privește capacitatea copiilor de a percepe asemănările sau deosebirile dintre lucruri. Unii dintre ei cum sunt: Perez, James, Sully, Queirat, Cousinet, susțin că în genere copiii prind mai ușor asemănările dintre obiecte decât deosebirile. Asemănările sar în ochii copilului, pe când deosebirile nu le poate percepe. Intervine aici legea celui mai mic efort (Perez), pentru a fixa atențiunea mai curând asupra asemănărilor și dintre acestea mai curând asupra celor mai mari. Intervine de asemenea și firca fantastică a copiilor, sub impulsul căreia ei fac apropieri, chiar între obiectele prea puțin înrudite.

Alți pedologi afirmă tocmai contrariul. Între aceștia se numără personalități marcante ca ale lui Binet și Claparède. Acest din urmă a supus unei experiențe trei fetițe și doi băieți de la 5 ani și șapte luni până la 8 ani, cerându-le să arate asemănările dintre albină pe de o parte, iar pe de alta, între viespe, muscă, pasăre, iepure, trandafir și accident de trăsură. Comparațiile acestea se par însă prea puțin firești. Natural că între albină viespe, asemănarea e foarte mare, pe când însă între albină și accident de trăsură nu se poate stabili nici un raport de similitudine. Din analiza rezultatelor Claparède a scos concluzia, care era de așteptat de astfel, că la copii se deșteaptă mai curând conștiința deosebirilor, căci în cele mai multe răspunsuri ale lor se evidențiază acest lucru, chiar atunci când înțeleg noțiunea și percep asemănările. La aceleași concluzii a ajuns Jonckheere după niște experiențe făcute într-o grădiniță de copii din Bruxelles între 5—6 ani. Li s'a dat să compare un cărucior cu o trăsurică, sau două mese între ele. Copiii sub 6 ani, ori privesc obiectele fără să le compare, ori dacă le compară, arată de obicei deosebirile dintre ele. Alte experiențe ale Dnului Decroly și Drei Degand, duc la concluzia că până la 2 ani copiii nu prind asemănarea de culoare, căci dacă li se dă să împerecheze figuri ce prezintă asemănări cromatice, ei fac împerecherea la întâmplare. Tot așa Dra Descoedres, dând copiilor de 2—3 ani să compare un câne cu o vrabie, un cal cu o vacă, un franc cu o centimă, a găsit că toate răspunsurile copiilor se refereau la deosebiri. Binet-Simon pretin-

deau copiilor să găsească deosebirea la 8 ani dându-le să compare un fluture cu o muscă, o bucată de sticlă cu o bucată de lemn, o bucată de carton cu o bucată de hârtie. Terman a schimbat testul acesta la vârsta de 7 ani lăsând percepția asemănărilor pentru 8 ani.

Regers a reluat și de astă dată experiențele în două feluri :

1. O experiență cu 4 siluete pe un carton colorate diferit (roș, galben, albastru, verde,) și alte 4 siluete detașate, colorate ca acele dintâiu, peste care aveau să fie așezate una câte una, așa fel ca la fiecare suprapunere, să fie libere toate cele 4 siluete, pentru a se putea face de fiecare dată alegerea între ele.

2. O altă experiență similară, cu deosebire că siluetele au fost înlocuite cu pătrate colorate în culorile amintite. Ambele experiențe s'au făcut cu aceiași copii, împărțiți în patru grupe de câte 20 copii fiecare. Vârstele au fost dela:

3 ani la 3 ani și 6 luni;

3 ani și 6 luni la 4 ani;

4 ani la 5 ani;

5 ani la 6 ani.

Rezultatele arată că erorile scad dela 3 la 6 ani, ceea ce dovedește că în acest interval, capacitatea de a percepe asemănările de dezvoltă treptat. O altă experiență a lui Segers vrea să verifice ancheta lui Jonckheere, pentru a vedea dacă într'adevăr copiii percep mai bine deosebirile decât asemănările. A experimentat cu câte 20 copii dela 5 la 12 ani. Copiii au fost puși în fața a două jucării: o casă și o colibă, fiind solicitați să spună ce este la fel și ce nu este la fel la acele două obiecte. Concluziile celor două experiențe anterioare ale lui Segers se verifică și de data aceasta. Reproducem aici tabloul VIII din lucrarea lui Segers, care rezumă rezultatele acestor experiențe.

Numărul Subiecților	Etatea	Numărul subiecților cari au arătat cel puțin un caracter de asemănare	Numărul subiecților, cari n'au arătat decât diferențe
20	5—6 ani	2	18
20	6—7 ani	2	18
20	7—8 ani	7	13
20	8—9 ani	8	12
20	9—10 ani	10	10
20	10—11 ani	9	11
20	11—12 ani	17	3

Un alt caracter al comparației, pe care îl remarcă Segers este că copiii s'au orientat în majoritatea cazurilor într'un singur sens: fac întreaga comparație prin unul și același element: mărime, culoare, etc. Iată un exemplu între altele, pe care le citează autorul.

Louis V. (6 ani și 5 luni). „Casa este mare și aceasta este

mică. Ferestrele sunt mari și aici ele sunt mici. Ușa de asemenea e mare și aici este mică! Interesant este și punctul de vedere pe care îl iau copiii când fac comparația. Așa pe când cei mici de tot se ocupă numai de câte un singur caracter simplu — culoare, formă, mărime, — la cei mai mari se observă și calificative mai complexe, precum: „Casa e mai frumoasă ori mai igienică decât coliba.

Deosebirea de opinii între autori pe această temă este mai mult aparentă decât reală, pentru că într-o experiență trebuie să ținem seama și de natura materialului prezentat copilului și de felul special în care este prezentat. E foarte natural că în experiența lui Wayenburg, copiii vor trece ușor peste micile diferențe între figurile geometrice și vor alătura cu ușurință figuri, care de fapt prezintă unele deosebiri între ele. Figurile îi sunt date chiar în acest scop precis și copilul va trece cu bunăvoință peste anume lipsuri, ori va asimila părți, când ele vor fi alesente.

Cu totul altfel stau lucrurile când copilului i se dau două obiecte spre a fi comparate. Prin însuși faptul comparației, subiecții sunt tentați să prindă mai ales deosebirile, pentru că au în față două obiecte distincte, pe care trebuie să le delimiteze unul față de celălalt și existența obiectelor distincte se marchează tocmai prin diferențele dintre ele. Diferențele fac din ele obiecte separate, le individualizează, adică tocmai aceeace vor să facă subiecții în primul rând prin comparație. Percepția diferențelor înaintea asemănărilor, nu pare a fi numai o caracteristică a copilului, ci și a omului în genere, păstrând bine înțeles proporțiile. Din propria mea experiență didactică am văzut că oride câte ori li se dă elevilor să compare între ele două noțiuni pentru a li se fixa mai bine conținutul lor, chiar dacă ei sunt mai înaintați în vârstă, până pela 16—17 ani, se preocupă în primul rând de deosebiri și se opresc de cele mai multe-ori la ele. Diferența este individuală, e mai aproape de obiect, mai proprie și din acest motiv e mai concretă. Ea impresionează simțurile noastre când atențiunea trece dela un obiect la altul. Asemănările dimpotrivă se pierd între obiectele similare; ele nu excită simțurile; nu aparțin exclusiv obiectului individual, sunt mai generale și prin urmare mai alestracte. Pentru a le percepe trebuie să învingi oarecum concretul, care se evidențiază prin ceceace este diferențiar și pentru aceasta e nevoie de o anumită dezvoltare intelectuală. De multe ori vârsta nu este suficientă pentru acest lucru; mai trebuie să se adaoge și o anumită cultură. Cu aceste observări, dacă ele sunt întemeiate, nu înseamnă că experiențele de mai sus își pierd valoarea. Dimpotrivă valoarea lor crește pentru că faptele analizate sunt raportate la o lege mai generală, prin care se încearcă a li se aduce o interpretare, atâta timp cât experimentatorii nu sunt încă de acord prin rezultatele la care au ajuns.

Chestiunea se mai poate raporta și la tipurile intelectuale, pe baza celor două funcțiuni fundamentale — analiza și sinteza — pe care o sprijine orice elaborare mintală. Aceste două funcțiuni

sunt coexistente în actele de gândire, însă unele spirite sunt îndreptate mai mult spre analiză, iar altele mai mult spre sinteză. Ca urmare cele analitice ar vedea mai ușor cecace este diferențiar la obiecte și le-ar percepe în opoziție unele față de altele, pe când cele sintetice ar vedea mai ușor ce este analog în ele și le-ar armoniza în cadrele unui întreg mai mare. Însă nu trebuie să se confunde sinteza cu percepțiunea globală rudimentară. Sinteza presupune deja formată funcțiunea de analiză, pentrucă ea strânge într'un mânăchiu elemente individualizate prin analiză. Aceasta întărește și mai mult credința că copilul debutează prin percepția deosebirilor dintre obiecte. În ce privește diferențele individuale pentru ușurința perceperii deosebirilor sau asemănarilor, rămâne să se vadă dela ce vârstă se poate vorbi de o diferențiere spre analiză ori sinteză în operațiile elementare ale elevilor, pentru a putea raportă capacitatea lor perceptivă la tipurile mintale.

Docamdată reținem faptul că în percepțiile copiilor ceeace se arată mai întâiu sunt deosebirile dintre obiecte, pentrucă acestea fac din ele obiecte destinate așa cum le cunoaștem în intuiție. Percepția asemănarilor vine mai târziu pentrucă aceasta presupune o cunoaștere anticipată de obiecte individuale, care cunoaștere trebuie organizată, simplificată, pentru a o trece cu încredință depe planul simțurilor, pe planul: mintal, unde câștigă în valoare. De aceea și formele de abstracție, care însoțesc percepțiile se deosebesc la copii dela o etate la alta. La început vom întâlni forma de abstracție izolatoare, care desprinde element după element dintr'un complex obiectiv și abea mai târziu vom întâlni abstracția generalizatoare, care elaborează percepțiile. La intrarea în școala primară copiii încep a vedea și asemănările dintre obiecte însă nu le văd pe cele esențiale. Insemnează că putem întâlni la ei și rudimente de abstracție generalizatoare dacă li se dezvoltă cu îngrijire spiritul de analiză. Suntem însă departe de a face regula din acest fel de abstracție. Cultura formală a copiilor se va opri încă multă vreme la diferențierile obiective, fără a crede prin aceasta că spiritul lor întârzie în dezvoltarea lui naturală.

Bibliografia acestui articol.

Perez: L'enfant de trois á sept ans. Paris. Alcan 1907.

James Sully: Untersuchungen über die Kindheit. Leipzig 1904.

Queirat Fr.: L'Abstraction et son role dans l'éducation intellectuelle. Paris Alcan 1920.

I. E. Segers: La perception visuelle et la fonction de globalisation, chez les enfants. Bruxelles 1926.

Ed. Claparède: Conscience de la difference et de la ressemblance chez l'enfant. Arch. de ps. 1918 pag. 67.

Alice Descoendres: Le développement de l'enfant de deux a sept ans. Neuchatel—Paris 1921.

Binet—Simon: La mesure de développement de l'intelligence chez les jeunes enfants. Paris 1917.

Gh. Comănescu.

Contribuția dăscălimei ardelenene la praznicul Unirii și nesocotirea elementului ardelenesc după Unire.

Neamul nostru în zilele frumoase a Lunei Maiu a serbat prima decadă de libertate națională. Toți, cu mic cu mare am înbrăcat haina de sărbătoare, pentru a prăznuir zilele de glorie, când prin voința noastră am rupt lanțurile robiei, care ne țineau sub stăpâniri străine. Unii dela Răsărit, alții dela Miazănoapte și noi dela Apus neam adunat în jurul maicii libere, pentru a înfăptui unitatea de neam și țară.

Și și acum după ce am trăit 10 ani în bucuria și fericirea pământului liber, pumnii ni se strâng, mintea ni săntuneacă, când ne amintim de loviturile cumplite, ce ni le aplicau dușmaii noștri. Și nici nu ne provocăm la legile lor draconice, prin cari tindeau la grabnica noastră desnaționalizare. Ne oprim numai la măsurile excepționale din timpul războiului, a căror ticăloșie nime nu a simțit-o așa de intenț, ca dăscălimea ardelenă.

Nu mai puțin ca 70% din totalul celor în plină activitate au fost mobilizați. Inprăstiați printre rândurile simplilor soldați cei mai mulți dintre ei, nu s'au mai întors. Unii s'au prăpădit în atacurile crâncene a fronturilor pe unde au fost postați, alții au murit în captivitatea dușmanilor. O parte au dispărut în prăpăștiile munților și vadul necunoscut al apelor; iar altă parte s'a stins în lazaretele din dosul frontului și spitalele din interiorul țării. Au fost apoi destui, cari au sucunbat acasă în urma boalelor contractate în liniile de bătae și avem destui și astăzi, cari numai cu greu își poartă infirmitățile moștenite din acele încăierări de tristă pomenire.

Dar, dacă acestea au fost suferințele celor plecați, altele tot așa de grele au fost rezervate celor rămași în slujbe. Aceștea au furnizat reprezentanți numeroși pentru lagărele internaționale dela Tisza și Sopron, și chiriși nenumărați pentru temnițele din Făgăraș, Sibiu, Brașov, Cluj și Segedin. Din rândurile noastre au fost judecați la spânzurătoare frații: *Romul Cristolovean* din Râșnov și *Pompiliu Dan* din Zărnești.¹⁾

Am avut apoi colegi, cari la retragerea armatei române au preferit drumul pribegiei, suferind surghiunul refugiului pe pământul strămt al Moldovei. Dar mizeriile de grea încercare nu i-a reținut, că să nu cutreere ținuturile românești de peste Prut, ajutând și contribuind la munca de redeșteptare a fraților basarabeni.

Alții mai inimoși, s'au smuls din pustiirile prinsorii siberiene, pentru a se inrola în batalioanele de voluntari români. Deveniți

1) Primul a fost multă vreme președ. secției Brașov, azi mort; al doilea e insp. ș. ol. în Reg. II. dela Oradea-Mare. Sentința a avut No. 486 și a fost dată de Curtea marțială din Cluj, la 7 Martie 1917.

ofițeri, au condus unitățile armatei române peste crestele Carpaților cu cari după ce au preluat inperiul asupra vechiului Ardeal, au trecut la luptele dela Tisza.

În podobiți cu insigniile de vitejie s'au demobilizat abia prin 1919 și 1920, după ce totul se liniștise și nu mai era loc, la nici un fel de îngrijorare.

Cei întorși mai degrabă acasă, au luat comanda gărzilor naționale. Cu acestea au stavilit furia, ce populația întoarsă dela fronturi ar fi voit să deslănțuiască.

Dar învățătorimea ardeleană nu a lipsit nici dela celebra zi de 1 Decembrie 1918, unde a deținut un număr respectabil de locuri între cei 1228 de delegați oficiali cari au votat *unirea*. În consecință nu număr mai răstrâns a fost optat între membrii Marelui Sfat Național, contribuind la lucrările acestuia în vara anului 1919 din Sibiu.

Iată dar care e contribuția noastră *de jertfă și suflet*, pe care am depus-o la realizarea marelui ideal național. Mulțumiți de marea înfăptuire ne-am retras la preocupările obicuite și am început altă muncă fără preget, pentru noua epocă istorică, în care intrase neamul nostru. Fiecare și-a tors mai departe firul vechii sale îndeletniciri, și așa zi de zi, lună de lună vremea s'a scurs și noi ne-am trezit cu primii zece ani trecuți din viața cea nouă de stat și popor.

*

Din prilejul primului popas de seamă pe care neamul nostru l'a făcut la acest praznic jubilar, e bine să stabilim și noi un bilanț de socoteli. Ceiace noi vom relata, face parte din capitolul unei triste psihologii profesionale, care a avut repercursiuni adânci asupra sufletelor noastre dăscălești.

Învățătorimea ardeleană, deși în vremurile amare a stăpânirii străine, era ferecată în obezi grele, totuși n'a încetat a-și face datoria. Sub privirile scrutătoare și ispititoare a dușmanilor milienari, ea nici un moment n'a perdut din vedere busola de orientare, care avea ca scop final: *idealul cel mare al neamului*. Ear când a sosit momentul suprem și decizător, ea a fost încercată cu calvarul cel mai greu. Nici o profesiune intelectuală din plaiurile ardelenene nu va putea arăta un procent mai mare de *jertfe și suferințe, ca cel pe care l'a dat învățătorii*. Nici o tagmă n'a arătat mai multă *abnegație de sine* ca și dăscălimea ardeleană. Fie în refugiu, exil, temniță, linia de foc, ori sub furci, totdeauna a fost cu conștiința clară că *sufere pentru înfăptuirea unității celei mari și vecinice*.

Și cu toate că acesta e adevărul, totuși contribuției noastre pusă la temelie României mari, nu i se dă importanța pe care ar merita-o. Aportul adus de noi nu e apreciat așa, după cum ar trebui. Și spunem acest lucru nu din vanitate sau orgoliu, ci pentru că să ne exprimăm nedumerirea, că deși a trecut primul deceniu decând respirăm aerul pământului liber, *dăscălimea ardeleană*

are o serie de probleme nerezolvate încă. Și ori câtă stăruință s'a depus pentru accelerarea lor, totuși au fost amânate uneori cu o vădită intenție de recredință.

Astfel în locul întâiu e *neîncadrarea*, pentru care deși s'a lansat o serie lungă de decizii, totuși ea stă pe loc. 500 din învățătorii ardeleni an de an sunt păgubiți materialicește cu peste 8 milioane de Lei.

Urmează apoi *gradația militară*, care de asemenea nu se acordă învățătorilor ardeleni, deși sunt mulți, cari au tăcut eforturi de eroi. Și dacă se pot excepționa cei ce au luptat pe fronturile monarhiei, sunt alți 200 cari s'au înrolat de bunăvoie în armata română. Baremi dacă aceștia ar fi favorizați, tot ar fi un gest de apreciere.

A treia nedreptate este că *perioada de războiu nu se socotește îndoit la anii de pensiuine*. Și și aici noi am făcut concesiuni cerând în loc de 4, numai doi. Adecă în loc să ni se facă pensiuinarea cu 31 ani serviți, să se facă cu 33. Dar deși *Legea generală a pensilor* e destul de recentă (14 Iunie 1925), noi învățătorii din Ardeal suntem scoși de sub dispozițiile Art. 4 alin. 3. Toate cererile de această natură au fost respinse de Comisiile de pensionare de pe lângă Curțile de Apel.

Partea cea mai tristă din viața școlară a Ardealului este însă *ostracizarea învățătorilor tineri dela ocuparea posturilor*. Este doar știut cum Art. 159 din *Legea pentru învățământul primar al Statului* declară 10 județe ardelenne ca zonă culturală cu favoruri de leafă și avansare pentru tinerii vechiului regat, cari se hotărăsc să ocupe catedre în aceste părți. Zelul inspectorilor școlari au generalizat această măsură și peste celelalte 10 județe așa încât tinerii noștri absolvenți ai școlilor normale au rămas cu sutele fără locuri în învățământ, trebuind pe alte căi străine de pregătirea lor, să-și câștige pâinea. Așa este cazul celor 30 de elevi, cari terminând școala normală din Abrud și neprimind posturi, din cauza mizeriei, au plecat la lucru de păduri „*cu țapinul*“. Iată la ce i-a constrâns, măsurile greșite a celor ce sunt însărcinați să indrume politica culturală a Ardealului.

Dar în vremea din urmă nesocotirea elementului ardelenesc luase proporții și mai mari. Învățătorii binemeritați, cari aveau un trecut respectat, o muncă bineapreciată pentru activitatea lor distinsă pe teren școlar și profesional, erau sistematic îndepărtați dela posturile de seamă. Locurile bune din orașele și satele fruntașe, erau oferite favoriților din alte părți cu active mult mai sărăcicioase. Ba mai nou eram lipsiți de încredere, chiar la ocuparea oficiilor din controlul învățământului. Dovadă vacanțele revizoratelor din cele patru județe ardelenne, unde s'au ocolit oamenii din partea locului, și s'au încredințat celor străini de aceste regiuni.

Toate aceste nedreptăți sunt jigniri în tot ce avem mai scump și mai demn în ființa noastră de cetățeni și slujbași credincioși patriei și neamului. În vorba de „*ardelean*“ care pentru noi este

un titlu de glorie și mândrie națională, o seamă de oameni nu văd decât un om rău crescut și unealtă în mâna străinilor. Ba a fost timp — destul de recent — când noi dascăli ardeleni ajunsesem primejdioși liniștei publice și siguranței Statului. Pentruce? Pentrucă anumiți căpătuți, inconștii de simțul datoriei, lipsiți de respectul legii și certați cu morala publică, aveau tot interesul să sfideze tot ce e tradiție, bunăcuviință și vrednicie. Informațiile lor oficiale și confidentiale, făcute prin rapoarte scrise și verbale, nu au fost decât *insinuații tendențioase*, cari au dus pe căi greșite organele centrale din capitala țării. De aici să esplică și acel „*vetto*” autoritar, pe care reprezentanții oficiali ai învățătorimei, îl primeau ori de câteori luau drumul Bucureștilor. Și dacă acestora totuși le-a succedat să zmulgă câte ceva, trebuiau să facă eforturi mult mai mari, decât era rezultatul. Și când au văzut că se poate lucra și preste capul lor, au recurs la mijloace nouă, cercând să *pedece contactul, ce l'ar putea avea conducătorii învățătorimii cu actorii supremi ai învățământului*.

Și nici că se poate închipui o ilegalitate mai mare, decât ca o tagmă organizată și pusă în serviciul culturii naționale, să fie oprită de a comunica celor în drept hotărârile sale de interes general și profesional! Dar ori cât de cutezătoare au fost aceste planuri — ele nu au speriat pe nime. Reprezentanții învățătorilor n'au încetat în a-și face datoria. Superioritatea supremă a învățământului a fost pusă în depliuă cunoștință de cauză. Și ni s'au dat asigurările, că măsurile ce să vor lua, vor face să înceteze toate relele și neajunsurile semnalate de noi.

*

Serbările primei decade de unire au descrescit însă frunțile învățătorimei ardeleni. Ea nădăjduște, în sosirea vremurilor bune, când fiecare va fi pus la locul ce i se cuvine. 10 ani a fost timp suficient, pentru a se cunoaște cei ce s'au înfipt în situații, cari nu cadrează cu capabilitatea și puterea lor de muncă. Purtările lor necinstite, greșelile lor la tot pasul, bruscarea legii și a bunului simț, le-a desvălit toată goliciunea lor sufletească. Ziarele zilnic ne aduc vești despre cei ce au comis abuzuri, cari nu cadrează cu largă marinimie, ce neamul le-a acordat. Din contră. Acești nevrednici au devenit adevărate pedeci cari opăcesc propășirea. Prin urmare interesul binelui de obște cere, să fie delăturați și aruncați din nou în neființa din care s'au ridicat.

În locul lor vor trebui chemați bărbați serioși cu putere de muncă și simț de răspundere. Aceștea pot fi numai îndrumătorii adevărați în drumul cel nou pe care a apucat neamul nostru. Judecata lor clară, purtarea lor cuviincioasă, gestul lor potolit sunt însușirile personalităților distinse, cari ca și stelele polare pot servi drept puncte de orientare.

Și nicăiri ca în învățământul țării nu e mai mare lipsă de astfel de oameni, dacă voim, ca rezultatele să fie cele pe cari le-

cere unificarea sufletească a neamului și consolidarea sănătoasă a Statului.

În firma credință, că totul să orânduiește pe calea cea bună dăscălinea ardeleană încă și-a depus omagiile sale la serbările jubilar de la Alba-Iulia. Deceniul al doilea pe care l'am început are să viudece toate ranele moștenite dela cel dintăiu. Și atunci învățătorimea noastră mulțumită și fericită, va putea munci în aceste plaiuri mai departe, spre binele patriei și folosul neamului.

Traian Șuteu.

Personalități școlare.

I. Simionescu.

Este numele cărturarului de elită, al propagandistului cultural fără odihnă, al prietenului sincer al țaranului român și tovarășului de luptă al învățătorimii.

Numele acesta este rostit cu respect și dragoste dela elevul de liceu până la profesorul de Universitate, căci dl I. Simionescu, în scrierile sale bogate, s'a adresat tuturor păturilor intelectuale din țara noastră.

Ca profesor de universitate, a dezvoltat o bogată activitate științifică, care i-a deschis larg porțile Academiei Române.

Adânc cunoscător al nevoilor culturale din satele noastre, nu s'a mulțumit, ca mulți alții, să se închidă în turnul de fildeș al omului de știință, ci a răspândit din comoara de cunoștințe ce-a adunat atât poporului, cât și luminătorilor satelor noastre.

De nouă ani de zile scoate *Calendarul gospodariilor*, o enciclopedie populară, care este un bun sfătuitor nu numai pentru săteni și meseriași, ci și pentru intelectuali.

Ca să ajute la răspândirea cunoștințelor științifice, împreună cu alții colaboratori, scris biblioteca *Cunoștințe folositoare*. Broșurile acestei biblioteci cuprind material foarte variat scris pe înfelesul tuturor. Pentru câțiva Lei, prețul unei broșure și cel mai lipsit cititor se poate dumeri asupra diferitelor probleme de știință, de gospodărie, ori să cunoască vieța țărilor vecine, țărilor civilizate din apus, sau câteva din tainele științelor aplicate.

Dl I. Simionescu este după dl Nicolae Iorga, al doilea mare călător, care a străbătut întreg pământul românesc. Impresiile culese din aceste călătorii le-a publicat în volumul *Orășe din România* și în câteva broșuri din biblioteca de popularizare a Casei Școlilor. În alte cărțile din această bibliotecă a descris fauna și flora țării noastre precum și alte bogății ale solului.

Cu prilejul aniversării Dobrogei ne-a dat în cartea *O țară din povești* descrierea picturală a acestei provincii.

Prin *Lamura* și alte reviste se adresează lună de lună în-

vățătorilor pe cari îi povățuește, îi îmbărbătează în munca lor grea de răspânditori ai culturii românești.

De câte ori are ocazie le apară drepturile.

Pentru tinerii învățători și tineretul școlar, a scris volumele *Oameni aleși*, care cuprind biografia și faptele oamenilor streini și români, vrednice de a fi cunoscute și urmate.

Di I. Simionescu adeseori își răspândește ideile sale asupra culturii prin graiu viu, ținând conferențe în diferite orașe din țară sau în fața oamenilor de știință la Academia Română și Institutul Social Român.

Cu aceste prilejuri își încheagă în sistem ideile D-sale despre cultura populară din țara noastră.

Un om de școală cu o activitate atât de bogată și variată, trebuie privit de toți intelectualii și indeosebi de învățători ca o nădejde și ca un far conducător pentru învățământul din țara noastră.

Constantin Iancica.

Scrisoare.

În angrenajul vieții noastre de stat, se observă pe zi ce trece, o nebuie crescândă după situații ori carieri onorabile. Fiecare individ tinde la mai mult, indiferent dacă are conștiința răspunderii de situațiune.

Gloria, mândria chiamă pe mulți și unde nu li e locul.

Azi, atâția sunt acei cari ironizează un titlu de învățător și puținii acei cari l-ar dori. Acest titlu a ajuns poate cel mai invizibil la partea inferioară a treptei de ascensiune a titlurilor — la noi. Este o dureroasă situațiune pentru acei din această carieră cari au luptat pentru titlu și o rușine pentru Stat, care-și murdărește propriile sale organe. Vina acestei stări o poartă Statul prin indiferența condamabilă față de un organism de-o importanță capitală — lipsa de o instrucție serioasă, lipsă de încadrare, lipsă de salarizare, etc. etc. — dar vina o purtăm și noi. Mă ocup de a doua parte și mă explic :

Dacă eu, învățător, sunt funcționar de stat, salarizat în schimbul contribuțiunii mele la ridicarea intelectuală și morală a maselor, am datoria să satisfac cât mai mult pe stăpân, fără însă a-mi uita și datoria către mine însumi. Sunt funcționar, dar sunt om. Amândoi trebuie să trăiască.

Atunci când stăpânul nu-și recunoaște funcționarul, se înalță omul și se menține singur. Dacă tu stăpân îți ignorezi sluga, nu se poate însă ignora ea. Ne mai depinzând de cât de propria-mi conștiință, caut să-mi îndeplinesc datoria după cerințele ei și să-mi capăt reputația cuvenită în raporturile sociale. Căci oamenii se cântăresc după fizic, după titlu, dar, vai! mai ales după intelect. Și aceea ce ne lipsește nouă, dragi colegi, e lipsa completă de mândrie:

de carieră — Pestalozzi — de noi înșine. Dovadă e, că azi când cariera e ignorată de cei de sus, ne-am îndobitocit până a ne fi rușine de titlul nostru.

Învățător, e numele ce mi l'a dat Statul, pe mine mă cheamă X. Y. Dacă mi-a fost dejosit primul, îl afirm pe al doilea și cu vigoarea lui îl înalț pe primul. Cum? Ambiție numai și considerație față de tine însuși și față de cariera ta.

În singurătatea ta — la sat — citește, citește și experimentează mereu viața, care ți e desgolită până la oase și nu plânge, nu plânge cum citesc că fac atâția. Nu! trage concluzii și scoate mereu norme de conduită. Ce bucurie e mai mare de cât a izbândeii?! Eu nu cunosc alta.

Cum îți place ție, învățător, să fii batjocura și obiectul de ironii în mijlocul societății în care trăești ori sufletul, ideea, voința ei?

Nu se poate!

O, nu. Unde scrie că un om ce poartă titlul de învățător, nu poate sta alături de alți oameni, cu alte titluri? E drept că titlurile inspiră groază, umilire; dar nu-i mai puțin adevărat, că spiritele inspiră respect.

Anto-educație, anto-cultură! Nu da îndărăt un pas. Tot înainte! Fă-ți o mândrie din tine și din titlul tău. Citește cărțile din biblioteka școlii, să nu rămână una. Scormonește satul de toată avuția sa spirituală; aleargă la vecini, colegi, ia! citește, citește, cugetă, cântărește, dă-ți păreri și trage concluziuni. Mișcă-te, căc, mișcare e viața. Mișcă-te cu trup, cu suflet. Ia contract cu personalități mai deosebite. Incepe cu cele din sat — doctori preot, notar etc. — și mergi mai departe. Nu te feri nici de țărani. E un păcat. Dar vezi de nu te pierde printre ei; ci menține-ți ținuta ta demnă, curată. Fii veșnic apostol sfătuitor și model în toate. O singură dată de ți-ai pierdut echilibrul, ai și pășit a merge în patru labe. Ți-ai pierdut atunci toată comoara ta de fericire. Imbrăcămintea modestă. Curat și simțit fii în toate și atunci ești stimat și iubit. Vei naște în jur simpatii, iar nu scârbă și batjocură. Timiditatea nu-și are rostul pentru un spirit deschis. Ia parte la întocmiri de societăți, nu înconjura conferințele. Nici chiar teatrul, opera nu sunt doară închise pentru învățător. Veți spune; bănește. Nu-i adevărat. Învățător sunt și eu și încă dintre cei mai mici — și din experiență vorbesc. Să nu fii absurd în pretenții, încolo nimic nu e imposibil. Chibzuială, chibzuială și orice se face la rândul său. Noi prea căutăm adesea motivele de a ne abține dela orice.

Mai mult curaj, mai mult îndemn, mai multă mândrie de tine. Azi, mi se pare că nu e la nici o categorie de funcționari mai multă lipsă de amor propriu decât la un învățător. Mulți primesc insulta carierei în față și tac. Ia gândiți-vă că până cel mai de jos cărpaci de cisme, are amor propriu. Pe el și meseria lui nu i-o poți insulta. Il vezi bine că e mândru de ea, e mândru că el poate pune un petec și nu altul. Și ție învățător ți e rușine? Ți-e rușine că

nu cârpești cisme, ci direct, croești suflete?! Vai, până unde ne-a îndobitocit concepția zilei de azi! . . . Pentru Dzeu, învățători — tineri și bătrâni — ridicăți capetele sus și treceți la viață, nu vă omoriți singuri.

Ce ziceți de unii cărora li e rușine să spună că sunt învățători?

Eu zic că acelora li e rușine nu de titlu, ci de propria lor persoană. Aceștia — goi sufletește — au așteptat ca titlul să-i umple și s'au înșelat. Se văd desnădăjduiți; că 'n loc să fie respectați ca niște învățători, sunt ironizați în fața titlului căruia nu corespund și timizi dau dosul la orice manifestare.

Cât de bine îi stă unui învățător, recunoscut în cariera lui, care întreține cu succes orice conversație! Ați văzut cum e admirat, cum e apreciat, căutat? Dar mulțumirea lui? Care este altă mulțumire decât aceea de a te simți mulțumit? . . . Surpriza e cu atât mai mare, cu cât persoana ce dă dovadă de o superioritate intelectuală, e de un rang mai mic și mai desconsiderată. Și apoi, pe un om bine închegat sufletește, nu numai că nu-l poate desconsidera nimeni, dar nici nu-l poate atinge. El este liber în cuget și în simțiri.

Liberați-vă de jugul ignoranței, de vreți să luați parte la viață și doriți să aveți un strop de fericire.

BCU Cluj / Central University Library

V. C. Patriciu

inv.

Văleni — Cluj.

Atitudinea învățătorului între săteni.

Se simte necesitatea expunerii unor chestiuni, ce fac legătura între viața adevărată și Școala Normală.

Incerări de felul acesta sau mai făcut și în trecut; ele au fost de mare folos celor ce le-au studiat serios.

Voiu încerca ca din mica-mi experiență de 3 ani, să dau și eu ceva folositor celor dornici de a cunoaște peripețiile vieții, nelăsând să se experimenteze totul pe spinarea lor.

Mă gândesc mai ales la ce au de îndurat învățătorii începători! Voiesc să le dau câteva sfaturi cum să facă spre a găsi mulțumiri, acolo unde ochiul lor nu vede decât greutate. Vreau deci să le dau o mână de ajutor pentru a-i feri de greutățile începutului. Vreau să-i aduc într'o situație de a vedea problemele vieții într'un fel, în care privindu-te să le inspire voința de muncă, să vadă în fața ochilor frumosul ideal spre care să-și îndrepte forțele spre al realiza în felul cel mai sublim!

Știu că sunt mulți învățători tineri ce regretă anii petrecuți în Școala Normală! — Căci după frumoșii ani de școală, unde zi de zi au muncit spre a-și cultiva inteligența urmează ieșirea în viață, contactul cu lumea mare.

După anii frumoși de bancă, unde urmezi programul stabilit de superiorii și conducătorii școlii, urmează timpul când trebuie tu să-ți fii conducătorul și inițiatorul în toate problemele vieții.

Atunci începe șovăirea, nesiguranța, căci realitatea apare înaintea ta sub toată cruzimea ei, dar împreună cu tot complexul său și pe care tu până acum ai privit-o ca printr'o perdea!

Acum e timpul ca să judeci realitatea așa cum e, nu cum tu ai studiat-o în Școala Normală.

Știut este apoi, că lumea se va pleca înaintea celui care-și arată superioritatea intelectuală printr'o muncă făcută și condusă de o voință statornică și împreună cu demnitate și scrupulozitate în împlinirea datoriei.

Acum când profesorii tăi sunt departe, când greutățile vieții te isbesc, acum vezi ce înseamnă conducerea de sine așa cum poate până acum n'ai înțeles-o!

Deci prin câteva rânduri ale scurtei mele experiențe, voi încerca să arăt greutățile îndurate de mine. Doresc a fi urmat și de alții, ca toți împreună să dăm un material prețios pentru viitorii colegi — tineri, spre a nu-și pierde curajul și a șovăi în împlinirea datoriei, atunci când valorile vieții au atins coardele simțitoare ale sufletului fără experiență!

Desigur că fiecare e sbuciumat de aceste roluri într'un fel, însă e drept și aceea că asupra unora produce indiferentism, ori nu le dă importanța cuvenită; sau în cele mai multe cazuri le lipsește darul de a-și putea exprima simțirile!

*

A venit luna lui August. S'au făcut numirile. Câte deziluzii se nasc în sufletul tinerilor numiți.

Câte planuri nu se făuresc de tinerii învățători ce acum se cred independenți, cu un viitor asigurat oarecum și cari nu țin socoteală de încetineala muncii rodnice!...

În felul cum văd ei viitorul, se pare a fi un frumos vis, ce va dura o viață 'ntreagă! — Aducându-și aminte și de puținele îndrumări primite la ora de: „Datoriile învățătorilor“ — în Șc. Normală — cred că ei vor pune în aplicare cele învățate, mai bine ca toți ceilalți predecesori!

Cu aceste planuri pleacă fiecare în satul unde va avea să-și înceapă munca sa!

Aici în sat sosit, să nu-și uite a căuta dela început să facă o impresie bună, care la început săteanul o înțelege după felul cum este îmbrăcat, după felul cum se prezintă între săteni și abia mai târziu după rodul muncii sale.

Nu va uita deasemenea a face vizita preotului, colegilor ce mai sunt, notarului dacă e, și primarului. Va primi informații și dela unii și dela alții, asupra autorităților locale, asupra locuitorilor, asupra obiceiurilor.

Diferitele informații vor fi date de fiecare prin prizma sa de

vedere, după interesele sale, după felul prieteniei sau dușmăniei ce există între acei conducători.

În asemenea împrejurări unde tu nu cunoști nimic încă, nu ști care e miezul, izvorul lor, deci nu-ți da părerea, și nici nu aminti unuia ce ți-a comunicat celalalt, căci în cazul acesta vei deveni antipatic în fața celui pe care cauți a-l contrazice cu cele spuse de rivalul său poate!

În sufletul tău formează-ți situația cum vei vrea, dar n'o manifesta înainte de a cunoaște bine cu cine vorbești, căci la început toți vorbesc și te iau cu binișorul spre a te câștiga pe partea lor. Tu însă trebuie să observi spre a nu cădea în vre-o greșală, făcându-ți din dușmanul unuia și dușmanul tău.

Apoi, ca prima necesitate a existenței, trebuie desigur să-ți alegi un local, unde să iai masa zilnic. Sub nici un motiv să nu accepți la un cârciumar, — care te ar primi mai repede ca alții. Dacă poți cădea de acord, cu vreunul din intelectualii comunei, e lucrul cel mai bun! Căci pe lângă că poți schimba și idei cu cei din aceia familie, dar și pentru săteni e bine să vadă că cercetezi o casă bună și cinstită.

Caută apoi să cunoști satul plimbându-te cu preotul, notarul, ori cu unul din colegii tăi dacă mai ai. Să nu-ți uiți la început ai saluta tu întâiu, căci pe urmă nu va mai fi nevoie. Fii vesel, cu inima senină, și adu-ți aminte că: „*cine respectă pe altul, pe sine se respectă*“!

Astfel cel pe care l-ai întâlnit și salutat, nu-și uită a comunica și altora! Iată un lucru mic cu care la început poți câștiga simpatie.

Nu caută să cunoști și să afli totul într'o zi!

Fi vei ispitit asupra religiei ce o ai. Tu știind înainte ce religie are satul, nu căuta ai contrazice.

Te vor întreba apoi asupra impresiei ce ți-o face comuna lor. Ține-ți impresia idevărată pentru tine, iar față de ei arată-te mulțumit, încântat chiar de satul lor. (Și al tău de acum înainte). Repede vor prinde prietenie cu tine, spunându-le și arătându-te că te simți bine la ei în sat!

Adu-ți aminte de multele legături instructive cu pământul, cu oamenii, cu animalele chiar, care-l fac pe țăran să-și iubească așa de mult locul lui natal.

El nu uită niciodată pe acela care vine în satul lor, și-'n loc să-l iubească îl urăște! Nu-l compara nici cu al tău către ei, că ar fi mai frumos, ci iubește-l așa cum e!

Nu pierde ocazia de a merge la biserică din prima Duminică sau sărbătoare ce urmează după sosirea ta. Încearcă pe cât te ajută puterile și cântă-le cel puțin o priceasmă și vei vedea ce efect produce asupra lor!

Fă tot ce știi mai bine, dar nu te împrumuta cu bani sub nici un motiv dela ei, că-ți scade din pestișii!... Ducându-te în

casele lor nu primi a fi tratat cu nimic; dar mai ales cu beutură! Ferește-te de ea ca de foc! Iar când altul va întreba pe cel ce i-ai făcut vizita și-i va spune că nu bei, să poți auzi ce vor vorbi despre tine, ai fi măgulit cu siguranță!

Modestia să n'o pierzi din vedere și resemnează-te în toate, pe cât poți fi stăpân pe tine. Mulțumirea sufletească ai s'o culegi tot tu, așa cum ți-ai semănat-o!

Astfel printr'o atitudine simplă dar demnă, poți să lași o impresie frumoasă. E mare câștigul acesta pentru tine când știi că'n sat s'a format o opinie bună. Dacă nu s'a format însă, cel mai bun lucru este împlinirea datoriei. Prin aceasta reuavoință a sătenilor se va transforma în respect și chiar dragoste, deoarece voința ta calmă și sigură trebuie să aibă efect și să impună.

După ce ai evitat lucrurile ce ți-ar fi produs piedică, apucăte „de muncă“.

*

Nu caut să-ți amintesc ce ai de făcut în școală, căci dacă pentru munca extrașcolară nu ți-a dat nimic aproape Școala Normală, — apoi pentru munca din școală nu putem spune acelaș lucru!

Caută ca prezentarea primă în fața clasei să-ți fie o bucurie. Ținuta să-ți fie potrivită și să impună. Poartă-te cu blânderie, ca să nu produci sentimente de frică. Fii vesel în convorbirile cu aceia ce stau în fața ta, și pe cari ești însărcinat a'i educa. Fii intim în discuții, pentruca ei să'ndrăsească a vorbi cu tine, și astfel să-i poți cunoaște.

În primele zile fă jocuri și povestiri morale. Astfel o să vezi ce repede se vor împrieteni și te vor urma ca albinele pe matca lor; iar acasă vor vorbi tot bine despre tine! Nu cred că vei avea vre-o fericire mai mare în viață, decât atunci când vezi fețele zâmbitoare ce privesc drept în ochii tăi, și așteaptă cu gura căscată, cu inima deschisă, să-ți începi lecțiile! — Cunosc această mare fericire și aș dori-o și celorlalți colegi ce nu' au avut-o.

Eu, vă mărturisesc sincer, că de mulțori întru în clasă oarecum trist, preocupat de mizeriile din lume. Dar dupăce am pus piciorul peste pragul clasei, nu pot să nu las toate grijele lumești, și să văd sufletele nevinovate ce privesc spre mine. Atunci mi-aduc aminte că ei n'au contribuit cu nimic la indispoziția mea, și astfel vrând nevrând trebuie să'mi schimb starea sufletească!

Dacă un copil dintre cei buni îți absentează, fiind bolnav, obosește-te până la casa lui, cercetează-l; dă câteva povețe igienice cu această ocazie. A doua zi satul întreg va ști c'ai fost să-ți cercetezi elevul!

Mai târziu o să vezi singur cât de mult face acest lucru pentru săteni, și îndeosebi pentru părinți respectivi. Dar pentru elev care se uită de azi înainte în ochii tăi, ca și cum ție ți-ar datora sănătatea și viața sa totală! ¹⁾

1) Două cazuri am avut de felul acesta și ambele mi-au fost plățite înșutit, prin satisfacția sufletească, auzind cum apreciază satul o vizită, de care tu singur la început, nu ți-ai dat perfect de bine șca na ce efect va avea!

Astfel reușești prin câștigarea simpatici elevilor, să-ți întărești sau chiar să-ți crezi o pretenic cu părinții lor; căci după mulțumirea copiilor vine, și cea a părinților!

*

În orele libere caută a face mici plimbări spre a-ți ușura plămânile de aerul din clasă. Pregătește-ți lecțiile pentru ziua următoare ca să fi stăpân pe ele!

Incepe apoi o muncă frumoasă pentru înobilirea sufletului, care este cetitul cărților bune.

Adu-ți aminte de cronicarul *Miron Costin*: „Nu uita iubite cetitorule că zăbava cea mai bună easte cu ceatitul cărților“. — Amintește-ți pe *Montaigne*, care zice: „Cărțile mele mă primesc totdeauna la fel“. Sau vorbele lui: *Descartes*: „Citirea tuturor cărților bune, este ca o convorbire cu oamenii cei mai cinstiți din veacurile trecute“.

Ocupă-te în timpul serilor lungi de iarnă și fă-ți din autorii nemuritori, ai descoperirilor, profesorii tăi! Citind vei vedea alte vremuri, alte țări, vei vedea atunci ce puțin cunoști din nemărginitul univers; vei vedea în cărțile citite cum oamenii mari din umbrele trecutului ies și-ți vorbesc și ție așa cum au vorbit odată!

Vei înțelege că această plăcere nu este isvorată și nici nu atârnă dela alte persoane, ci numai din cititul cărților bune, pe care așa de ușor le poți avea la îndemână, fie proprii, fie împrumutându-le dela Bib. Sect. Jud. cu sediul la Șc. Norm. băeți, fie dela Bib. Casa Inv!...

Să nu uiți deasemenea vorbele lui *Petrarca*:

„Am prieteni a căror tovărășie î-mi este foarte plăcută, ei sunt din toate țările și din toate veacurile. Ei sau distins în războiu, în afaceri de stat, în științe... ei sunt totdeauna în serviciul meu și nu mă supără niciodată. Unii î-mi descoperă evenimentele secolelor trecute, alții î-mi descoperă, secretele naturii. Unii mă învață să trăesc omeneste, și să mor liniștit, alții mă înveslesc prin spiritul lor, și-mi isgonesc gândurile urâte. Sunt dintre acei cari mă întăresc pentru a îndura suferințele, care mă învața să nu doresc nimic ca răsplată, pentru atâtea servicii, ei nu cer decât o cameră bine închisă într'un colț al casei mele, unde să fie în siguranță contra vremilor.“

Iată dar că lectura considerată ca distracție, oferă foloase nemărginite. Plăcerile spiritului sunt necesare. Azi cărțile sunt ef-tine, nu ca „în vechime cele de papyrus, ce erau cât o avere“. Deci ușor le poți avea!

Totul e să nu pierdem timpul în lenevire, trândăvie, căci atunci urmează plictiseala și apoi condamnarea de sine.

Ca să nu cazi deci în această trândăvie, se impune o muncă rațională și să nu duci o viață josnică! Ori știut este că o muncă bineorganizată, apreciază realitatea așa cum e, ne deschide ochii spre literatură, istorie, științe, poezie, etc....

*

După toate acestea vine timpul când vrând nevrând trebuie să intri iarăși în discuții asupra unor chestiuni. E în primul rând preotul cu care e bine dacă te poți înțelege.

În satul unde preotul cu înv. sunt în raporturi cu adevărat intime se poate face mult.

Rămâne deci să mai amintesc câteva legături tot cu țărani, de care nu trebuie să ne separăm, dar să păstrăm distanța cuvenită.

Inchizându-te în odaia ta și necomunicând cu sătenii, te supui la o caracterizare așa cum o meriți și de care singur ești vinovat.

Familiarizează-te cu gândul că aci în acest sat ai să-ți trăiești și viața de om și viața de învățător, cari două noțiuni le întruchipezi în aceeași persoană.

Noțiunea de om ți-o arăți prin prezență, iar cea de învățător prin muncă.

Organizează mici producțiuni cu tinerii, formează cor bisericesc cu care te poți ridica imens în fața lor.

Vei vedea și vei auzi că sunt sau nu mulțumiți cu autecesorii tăi. Vei avea tu singur de luptat pentru a înlătura greutățile și ați legitima misiunea în fața lor, pe care autecesorii tăi n'au putut s'o reliefeze indeajuns.

În politică nu te vâri, ci ferește-te ca de foc. Tu în orice manifestație de cetățeni e bine să rămâi tot „învățător“ - „educator“.

Adu-ți aminte de cuvintele filozofului Tomas Carlyle: „*Ce pot toate guvernele politice puse în fața descoperirii unei boli? pe când un om simplu de știință etc.... și zice el: iată dar că capetele tuturor parlamentelor lumii, nu valorează cât capul uni singur om*“.

Ori tu chiar amestecându-te, cu ceva de mult folos n'o să te alegi!

Rezervează-te deci față de patima politicei, fără însă a confunda manifestările politice cu cele de respect pe care le datorezi superiorilor și autorităților.

Tu fii mândru de politica națională pe care o faci și trebuie s'o faci, căci este cea mai înaltă și care singură trebuie să plutească deasupra tuturor celorlalte partide!

Prin faptul că ești om la vârsta cea mai frumoasă, silește-te să trăiești o viață omenească!

Tu ca om și cu îndatoririle tale de învățător, ești înarmat cu cunoștințe despre viața omenească, caută deci felul cum trebuie s'o trăiești mai bine, fără însă a rămânea cu regrete!

Spre a nu cădea în alte ispite și a nu te rustifica, caută a face tot posibilul ca cel puțin odată pe lună, să mergi la operă, teatru sau cinematograf, ori dacă ai o familie bună la oraș, mergi din când în când, spre a schimba și unele idei frumoase!

Ș'apoi gândește-te la Schopenhauer ce zice în privința fericirii că: „a trăi mai fericit trebuie să se înțeleagă a trăi mai puțin nefericit“ adică „suportabil“. Și'n adevăr (zice el) „viața ne este:

dată a o trece nu a o petrece"! Tot el spune mai departe: „*dacă pe lângă o stare lipsită de dureri mai putem scăpa și de urât, avem în esență fericirea vieții pe pământ căci celelalte sunt chimere*”, — și „*rămânem în câștig dacă jertfim plăcerile spre a scăpa de dureri*”!

Am încercat după cât m'au ajutat puterile gândirii, să dau câteva sfaturi din mica-mi experiență, spre a le folosi într'o măsură celor scăpați de pe băncile Școlii Normale, și cari n'au avut posibilitatea de a le cunoaște încă!

Am reliefat mai bine legăturile cu țărani, pentru faptul că eu înțeleg menirea înv. de a-i ridica pe ei.

Apoi prin faptul că am stăruit asupra cititului în timpul liber, n'am înțeles să citească cu gândul de a deveni savant, ci ce citește să asimileze! Căci numai în La Fontaine se văd șoareci cari au devenit savanți după ce au ros cărți multe!

Lucru principal pe care vreau să-l relievez e, ca învățătorul să nu trăiască o viață redusă, o viață de țaran; căci el trebuie să găsească în el, în jurul lui, plăceri cari să-l scape de o viață josnică ce aduce după ea condamnarea de sine.

Incheiu cu dorința de a vedea din partea altor colegi și colege, încercări de a reda unele momente trăite. Astfel ca să deschidem o discuție asupra situației și experienței noastre spre a da cu toții un material prețios pentru tinerii noștri colegi începători!

Vasile Călugăru
inv. dir. Cara.

Reorganizarea Casei de credit a Corpului didactic.

Acum câțeva vreme dl ministru Costăchescu a lansat un Apel către toți membrii Corpului didactic din țară de toate gradele, prin care arăta că intenționează să organizeze pe alte baze mai largi, Casa de credit a Corpului didactic.

Dl ministru Costăchescu în Apelul său preconiza crearea de filiale pe lângă fiecare inspectorat regional.

În legătură cu acestea dl Ministru a convocat la cabinetul său pe toți dnii inspectori școlari, cerându-le să activeze în sensul directivelor date prin Apel, discutând în același timp și modalitățile de o cât mai grabnică realizare a acelor filiale.

În cele ce urmează publicăm și noi în întregime Apelul dlui Ministru N. Costăchescu adresat membrilor Corpului didactic de toate gradele:

Bugetul Statului, din cauza crizei, ce străbatem, nu va putea oferi el singur o bună bucată de vreme mijloacele trebuitoare pentru îmbunătățirea stărei materiale a Corpului didactic. Această situație ne impune să recurgem și la alte mijloace menite a veni

în ajutorul celor în nevoie. Intre acestea, unul este „Casa de Credit și Economie a Corpului didactic“.

Bazată pe mutualitate, ea poate fi un instrument activ și puternic pentru înlesnirea membrilor ei. În acest gând ea a fost înființată de Haret în 1903 și a ajuns astăzi, după un sfert de veac de existență să numere 16.700 membri, cu 97 milioane capital, imobile în valoare de 40 milioane și acordând împrumuturi efitne în sumă de 143 milioane numai în cursul ultimului an, iar pentru opera de ajutorare 3.450.000 de lei.

Administrarea acestei Case s'a făcut după un statut rigid, care a fost strict aplicat și cu deplină corectitudine.

Totuși, rezultatele, la care s'a ajuns, sunt departe de cece ar putea și ar fi trebuit să fie date de această Casă. Pentru a o putea pune deci în situație de a-și îndeplini menirea ei în plin, *trebuie reorganizată și în acest scop îndrept către toți dascălii din țară acest Apel.*

Partea slabă a Casei constă în aceia că în loc să numere ca membri 65—70.000, ea însumează abea 16.700. Este lesne de închipuit ce forță considerabilă ar constitui, dacă toți dascălii s'ar înscrie ca membrii ei. Această neparticipare se datorește unei lipse de încredere, din cauza organizației ei prea centralizate și care aduce drept consecință imediată, acordarea cu întârziere a împrumuturilor și acuzarea de folosință în măsură prea mare a resurselor ei — în special a ajutoarelor — de către acei membri, cari locuiesc la centru.

Aceasta a făcut ca unii membrii ai Corpului didactic să înființeze bănci județene, care însă din cauza situației lor izolate, au o putere și acțiune foarte redusă.

Pentru descentralizarea Casei de credit și economie a Corpului didactic, se impune înființarea de sucursale pe lângă inspectoratele regionale; aceste sucursale vor trebui să fie bine conduse și corect administrate, ceea ce va necesita personal și cheltueli; cheltueli ce nu pot fi acoperite de cât din veniturile acestor sucursale, și deci ele nu se vor putea înființa, de cât dacă numărul de membri înscriși vor acoperi prin subscrieri capitalul necesar, ca să poată face față la aceste cheltueli. Inscrierile se vor face la județe, fiecare inspectorat formând un grup, putând avea agenții județene, depinzând de sucursale.

În felul acesta, membrii înscriși astăzi la centrală, vor trece cu partizele lor la sucursale. Centrala va rămâne numai cu membrii din regiunea VIII și cu conducerea și controlul tuturor sucursalelor. Ea va distribui creditele necesare la regiuni, din soldurile de casă, ce i se vor pune la dispoziție de regionale.

Întârzierile în acordarea împrumuturilor, provenind astăzi și de la faptul că în ultimii ani Ministerul Finanțelor restituia foarte greu Casei Corpului didactic depunerile membrilor, consemnate prin borderourile de salarii, se va lua măsura ca toate administrațiile financiare să verse efectiv, chiar delegaților însărcinați cu în-

casarea Statelor de salarii, sumele cuvenite Casei Corpului didactic și în acest chip va exista meru numerar la dispoziție.

O nouă înfăptuire va fi organizarea unei secțiuni speciale pentru împrumuturi cu termen lung, în vederea clădirilor de case. Pâna acum, Casa acorda, pentru acest scop, aproximativ 20 milioane anual, ceea ce înseamna prea puțin.

Secțiunea trebuie organizată astfel:

Acei cari doresc a face împrumuturi pentru clădiri vor trebui să se înscrie la această secțiune, în mod special, în afară de faptul că figurează și la secția economică. Aci vor vărsa depuneri mari, ce se vor fixa în așa fel, în cât, în decursul a câțiva ani să-și poată acumula fiecare un capital destul de apreciabil, spre a-i servi ca bază, pentru ca atunci, când va face împrumut pentru clădire, să nu fie excesiv de împovărat. Evident această secțiune nu va putea satisface cererile și trebuințele tuturor numai din puterile ei proprii, creditul din afară va trebui să joace un mare rol și de aceea, pentru ca împrumutării să nu aibă de suportat un procent prea mare de la capitalul împrumutat din afară, diferența de la procentul pieței, la acela al Casei, va fi suportată de Ministerul Instrucțiunii, prin alocații anuale bugetare.

Acesta poate fi ajutorul, ce Statul îl va da Corpului didactic, pentru înlesnirea de construcții a locuințelor.

Dacă succursalele regionale și agențiile n'ar fi federalizate prin Centrală, opera de asistență n'ar fi cu puțință, căci această casă trebuie să facă sanatorii la mare și la munte pentru membrii Corpului didactic: internate și căminuri la orașe pentru fii de învățători și profesori.

Această sarcină poate fi îndeplinită numai de Centrală prin sprijinul dat în acest scop de regionale. Numai prin puterile unite ale tuturor se poate realiza ceva practic. Și aci Statul e dator să intervină: va trebui ca Ministerul Instrucțiunii să aloce anual în bugetul său o subvenție centrală pentru această operă de asistență.

Conducerea acestei instituții, astfel organizată, evident că va putea fi expresiunea adevărată a voinței membrilor cari o alcătuiesc, când la centru vor figura în Consiliu de conducere, delegați aleși de succursalele regionale,

Adunările generale anuale vor fi prilejul, nu numai de a afla rezultatele generale pe toată țara, ci de a asculta dorințele, nevoile și soluțiunile sugerate din țară. Dacă, pentru realizarea unora dintre aceste măsuri, va fi nevoie de modificarea legii Casei, se va face și aceasta. Această organizare se poate înfăptui numai prin concursul tuturor și devotamentul unora, cari, la început, trebuie să ofere ceva din munca și priceperea lor pentru realizarea practică.

Fac deci un Apel către învățători, și toți membrii Corpului didactic de toate categoriile, să se înscrie imediat ca membri la județele (inspectoratele) lor, pentru a putea alcătui cea mai puternică organizație economică, menită a mări puterea de rezistență a Corpului didactic la greutățile vieții.

Cronică.

Maiu luna serbărilor. Mai mult ca altădată luna Maiu din anul acesta a fost numai serbări. S'a început cu *ziua dintâiu*, care a fost închinată *muncii*. Lucrătorii s'au prăznuit-o în dragul voii lor, fără ca să se dedea la manifestații compromițătoare.

A urmat apoi 9 *Maiu ziua eroilor*, când neamul românesc din întreg cuprinsul țării și-a îndreptat atenția spre mormintele reci ce ascund trupurile omenești a celor ce s'au jertfit pentru mărirea patriei și gloria neamului. A fost momente de reculegere sufletească în cari ne-am adus aminte de actele de eroism a celor ce astăzi nu mai sunt între noi. S'au lăsat însă soțiile lor văduve și orfanii lor — copiii nimenui — de cari prea puțin ne aducem aminte.

Am continuat apoi cu 10 Maiu, zi de mare praznic național. Evenimentele cele mai mari din istoria contemporană a neamului românesc sunt concentrate pe această dată. Astfel ziua de 10 Maiu ne amintește de aducerea în țară a dinastiei străine. 10 Maiu ne pomenește de declararea independenței a vechii țăriișoare dela gurile Dunării. 10 Maiu ne amintește de ridicarea ei la rangul de regat și încoronarea primului rege Carol I. Dar 10 Maiu a rămas să simbolizeze și unirea din anul 1918. Prin urmare această zi va rămânea cel mari ales praznic pentru neamul nostru românesc.

Tot luni Maiu pentru ziua 20 i s'a încredințat și serbarea jubilară a primului deceniu de când Ardealul, Banatul, Crișana și Maramurașul s'au unit cu patria mamă. Din acest prilej fericit toate ziarele și revistele au apărut în *numeri festivi*, publicând articole în cari preaslăvesc *Unirea*. S'au tipărit cărți comemorative între cari cea mai monumentală este cea tipărită de guvernul țării, la care au contribuit cei mai de seamă bărbați ai științei românești. Asupra acesteia vom reveni și noi.

*

Ordine cu tălc. Ultimul nostru congres ținut la Cluj, a ridicat în discuție o serie de probleme cari privesc exclusiv învățătoria ardeleană. În baza dezideratelor prezentate în zilele de 28, 29 și 30 Ianuarie 1929 Onor. Minister al Instrucțiunii a și lansat o serie de ordine, din cari deducem buna intenție de a pune odată capet nemulțumirilor ce agită de multă vreme dascălimea de dincoace de munți.

Luându-le în seria cronologică primul e ordinul *Nr. 16,557/1929* prin care Onor. Minister al Instrucțiunii a dispus Revizoratelor școlare să alcătuiască și trimită de urgență Tablourile învățătorilor numiți cu decrete de Conziliu Dirigent și Secretariatul General din Cluj în baza legilor vechi și cari la 6 respectiv 12 ani n'au fost încadrați conform Art. 224 din Legea învățământului primar.

Al doilea a fost ordinul *Nr. 29028/1929* adresat Regiunilor școlare prin care li s'a cere să nainteze câte un exemplar din Statele de Iefuri ale învățătorilor din fiecare județ de pe luna Ianuarie 1920

și de pe luna Octomvrie 1921. Totodată să arete care este numărul de învățători încardați în anul 1921 și câți au rămas neincardrați ca definitivi, înaintați grad II sau grad I până la 1 Sept. 1924. Tot în acesta li să cere dlor inspectori șefi să-și mărturisească părerea proprie, ce au asupra încadrării învățătorilor rămași neincardrați.

Ceva mai nou a fost ordinul Nr. 48.989/1929 prin care Onor. Minister al Instrucțiunii a cerut Tabloul nominal despre toți acei membrii a Corpului didactic din teritoriile unite, cari au luat parte în războiul mondial.

Ear cel din urmă e cel de sub Nr. 58.166 din 6 Maiu 1929, care bazat pe raportul de anchetă Nr. 1095/1929 al Dlui Insp. general I. Bujor, Onor. Minister a Instr. a dispus ca dlui Hariton Constantinescu insp. școlar primar de circumscripție la Reg. III-a Clujului să i se retragă toate atribuțiile avute în această calitate.

Comentariile să le facă cetitorii.

*

Inchiderea școli or șvăbești cari fac șovinism maghiar. Intr'o inspecție făcută de dl inspector Gh. Tulbure împreună cu dl Dariu Pop revizor școlar, au descoperit la Arded un tablou al M. S. Regelui Mihai mutilat, cu tăeturi de briceag în obraz și cu mai multe măzgălituri. Acest tablou, batjocorit, stătea de săptămâni atârnat de peretele clasei, în văzului copiilor. La Rătești, au descoperit mai multe cântece șoviniște maghiare, editate la Bupapasta, în cari noi „valahii“ suntem insultați în mod grosolan. Aceste cântece, reverendissimul părinte Iosef Tepfenhart le preda copiilor, cari urmau școala de stat a satului.

Cântecele au fost confiscate și predate siguranței din Sătmar care a arestat pe reverendissimul Iosif Tepfenhart și după o zi și jumătate de arest l-a pus în libertate. Cercetările s'au isprăvit și rezultatul s'a comunicat Ministerului de Instrucțiune care printr'un ordin adresat Inspectoratului regional din Oradea a dispus închiderea celor două școli: din Arded și Rătești.

E radicală măsura, dar e incompletă. Situația învățământului în regiunea aceasta trebuie să ne inspire îngrijorare. Școlile coloniilor șvăbești, subminate de episcopia maghiară din Sătmar trebuiesc supravegheate cu mai multă vigilență. În ele, s'o fi făcând nu s'o fi făcând carte, șovinism maghiar însă se face. Și nu pentru așa ceva se susțin aceste școli.

*

Cărți de școală. Reproducem după ziarul „Curentul“ următorul articol, semnat de dl Cezar Petrescu, în care să zugrăvește cu adâncă pricepere un mare neajuns al învățământului nostru primar.

Insemnările noastre asupra halului desgustător și criminal în care se tipăresc cărțile de școală, ne-au încărcat corespondența cotidiană cu o adevărată arhivă și anticărie.

În fiecare dimineață, vrafuri de asemenea orori didactice, re-

coltate și expediate din toate ungherele țării, de către profesori, elevi și părinți, au transformat birourile noastre într'un mic muzeu de monstruozițai. Fiindcă nu putem deschide cu ele, o baracă la Moși, păstrăm micul nostru muzeu la dispoziția d-lui Ministru al Instrucțiunei publice sau al comisiilor care aprobă și supraveghează tipăritul manualelor școlare.

Din pepiniera de monștri alegem pentru astăzi, o singură carte, trasă la întâmplare. E o carte trimisă de un învățător din Sadova. O carte de citire, de clasa VII-a primară, cu prețul de pe copertă 58 lei. Autorii nu importă și nici editorul sau tipografia. Nu importă, fiindcă manualul nu e o excepție. E la fel, cu oricare altul, alcătuit de oricine și tipărit oriunde.

O descripție a acestor pagini, oricât de amănunțită și oricât ar face apel la imaginația cititorului, va fi fără îndoială mai prejos de realitate. De aceia am apelat la aparatul fotografic și învițăm lectorul să deschidă gazeta la pagina 5-a pentru a avea în față imaginea autentică a cărții, așa cum se înfățișează negru pe alb. Rânduri încălecate, cerneală trecută prin hârtie, textul complet invizibil. După un asemenea manual, bănuim că învățătorul nu mai pretinde elevului să mai citească, ci să ghicească. Și probabil că oferă premii de încurajare, elevilor extralucizi care isbutesc să ducă până la capăt o singură pagină dintr'o asemenea carte. Aceste premii însă n'ar fi destul. Dacă într'adevăr există elevi-fenomen, care au bătut acest record, ei nu trebuie lăsați să se piardă în negura satelor. Ci se cuvin aduși la oraș să inaugureze o strălucită carieră de cititori în stele și'n zodii, în palmă și drojdie de cafea, în cărți de joc și în cristal. Căci a citi viitorul în nevăzutele semne misterioase, după ce-ai isbutit să descifrezi o asemenea carte, e desigur un ideal, o joacă de copil de care s'ar rușina toate Pythiile de oricând și de oriunde!

*

Doleanțele învățătorimii. „Asociația generală a învățătorilor din România“ s'a prezentat în 29 Aprilie, prin delegații săi d-lui Costăchescu Ministrul Instrucțiunei expunându-i doleanțele învățătorimii asupra următoarelor deziderate:

1) Aplicarea aceluiaș coeficient la gradații, ca și la salariul de bază, așa ca la salarii egale învățătorii să primească aceeași sumă ca și ceilalți funcționari ai Statului;

2) Interzicerea ca inspectorii școlari să desfacă propriile lor cărți didactice în regiunile unde funcționează;

3) Învățătorii din provinciile alipite să fie încadrați după drepturile lor vechi și normele ce s'au stabilit prin actuala lege a învățământului primar.

Di ministru, în răspunsul d-sale, nu prea a dat speranțe în ce privește înfăptuirea primului punct, și-a rezervat pentru mai târziu o hotărîre asupra celui de-al doilea punct și n'a dat un răspuns afirmativ decât în ce privește punctul din urmă. Din ziare suntem informați, că chiar a depus pe birourile Camerei proiectul

de lege privitor la încadrarea Corpului didactic din provinciile unite.

Examenale de sfârșit de an. Ministerul de Instrucție a dat următoarea decizie în legătură cu examenale de sfârșit de an:

Având în vedere concordanța ce trebuie să existe între examenale ce se țin la sfârșitul anului școlar între diferite grade de învățământ;

Având în vedere că pentru examenale de bacalaureat, cari încep dela 25 Iunie trebuie să fie disponibili profesorii de specialitățile respective, încât e nevoie ca examenale de admitere în cl. I liceală să se înceapă la 21 Iunie, iar examenale de fine de an pentru cl. IV primară să se termine până la 20 Iunie.

D e c i d e m :

Art. I. — Examenale de fine de an prevăzute de art. 98 din Regulamentul de aplicarea legii învățământului primar, se vor începe în ziua de 18 Iunie cu clasele IV primare.

Art. II. — Examenale de admitere în clasa I secundară se vor ține între 21 și 24 Iunie.

*

Cursuri populare de apicultură. În zilele de 2—7 și 9—14 Iulie a. c. se vor ținea în comuna Lisa, județul Făgăraș, un curs popular de apicultură (stupărit). Auditorii primesc o subvenție ministerială zilnică de 30 lei. Se speră că se va esopera și dela Camera Agricolă o subvenție zilnică de câte 30 Lei. Inscriserile se fac până la 1 Iulie a. c. la dnul preot Alexandru Popa, comuna Lisa, jud. Făgăraș gara Sâmbăta de Jos. Indemnăm pe domnii învățători să ia parte la acest curs folositor.

Al doilea să va ținea la școala de agricultură din Turda, între 8—15 Iulie c., pe care îl va conduce dl Vasile Corodan, șeful regiunii II apicole din Cluj. Subiectele se vor trata teoretic și practic, în 10 lecțiuni, din întreg domeniul apiculturii. Auditorii, 50-60 la număr, se vor alege dintre învățătorii, preoți, brigadierii silvici și agricultorii, cari se vor anunța cel mai târziu până la sfârșitul lui Iunie la direcțiunea școlii de agricultură din Turda. Cei primiți vor beneficia de locuință și masă în localul școlii.

*

Congresul învățătorilor. În zilele de 7. 8 și 9 Iulie a. c. se va ținea la Craiova, congresul Asociației generale a învățătorilor din România veche, cu următoarea ordine de zi:

I. „Cultură universitară pentru învățători“. Raportori d-nii Gr. Tăbăcaru-Bacău, str. Câmpului No. 10 și I. G. Dumitrașcu, inspector școlar Buzău.

II. a) „Salarizarea învățătorilor“. Raportor d. Gr. Angheliescu, str. Bărbătescu Vechiu No. 4 b., București.

a) „Organizarea Casei de credit“. Raportor d. G. Adam, com. Tibănești-Vaslui.

III. a) „Cursurile complimentare“. Raportori d-nii P. Pucleanu, Str. Romană No. 51 Galați și I. Dobrian, com. Poiana Mare-Dolj.

b) „Personalul de control și directorii de școli primare“. Raportorii, d-nii G. Țintilă, Alea Ghica Vodă Iași și T. Iacobescu, Cetatea Albă.

IV. Diverse:

a) „Aplicarea Art. 139 din legea învățământului“. Raportor, d. V. Dumitrescu, str. Mătășari No. 5 București.

Adunarea generală

1. Darea de seamă a președintelui, pe anul 1928.
2. Raportul cenzorilor, aprobarea bilanțului și descărcarea de gestiune.
3. Aprobarea bugetului pe anul 1929.
4. Alegerea unui membru în comitet, în locul d-lui Tâgâra (Bucovina).
5. Alegerea comisiunii cenzorilor și supleanților.
6. Revista Asociației Generale.

Toate propunerile privitoare la subiectele din ordinea de zi, vor fi trimise raportorilor respectivi, până la 20 Iunie a. c.

Pentru găzduire, participanții vor înștiința conducerea Asociației de Dolj (str. Barbu Catargiu No. 20, Craiova), până la 1 Iulie a. c.

*

Ministerul de instrucție și autonomia CFR. La Ministerul de Instrucție se discută situația creată prin noua lege de reorganizare a CFR, care prevede suprimarea oricăror reduceri și gratuități pentru călătoriile pe CFR.

Cum legea nouă a CFR, prevede că departamentele trebuie să suporte plata costului călătoriilor pe CFR., a celor care depind de ele, și cum Ministerul Instrucției, în actualul buget nu are prevăzute fonduri pentru excursiile școlare, Ministerul se va vedea nevoit să dispună suspendarea oricăror excursii școlare.

*

Jubileul înființării școlilor din Blaj. Împlinindu-se 175 ani dela deschiderea școlilor din Blaj, s'a hotărât ca această aniversare să fie sărbătorită în cadrul unor impunătoare serbări jubiliare. Cu această ocazie se va tipări și un volum omagial consacrat activității școlilor din Blaj, cu a cărui redactare a fost încredințat dl Alexandru Lupeanu-Melin, directorul „Unirii Poporului“. Jubileul va avea loc la toamnă în cursul anului școlar viitor.

Și fiindcă în rândurile noastre avem mulți colegi, foști elevi ai acestor vestite instituții culturale, e de dorit ca toți acești învățători să participe la acest mare praznic cultural.

*

Aviz învățătorilor. „Mariana“ asociația învățătorilor din jud. Năsăud, aduce la cunoștință tuturor colegilor, că anul acesta pune la dispoziția celor cari doresc să se recreeze în vacanța de vară, Iulie și August, în stațiunea balneară *Sângeorz-Băi* și stațiunea climatarică *Valea lui Mihai* „Valea Vinului“ din jud. Năsăud, 20

(douăzeci) paturi, pentru o taxă lunară de 250 (douăsutecincizeci) Lei de persoană. — Sunt primite și familii de a învățătorilor și vor fi găzduiți în camere sepeurate. — Doritorii de a participa vor anunța aceasta până la 23 Iunie a. c. dlui Gavril Bochiș, înv. dir. Bistrița, jud. Năsăud, pentru a putea fi repartizați. În adresă se va menționa în care lună și în care localitate doresc a fi repartizați.

*

Convocare. Comitetul Asociației învățătorilor secția județului Cluj, convoacă prin aceasta adunarea generală ordinară, pe ziua de Duminecă, 30 Iunie 1929, în orașul Cluj, sala prefecturii cu următoarea ordine de zi:

1. Participarea la serviciul divin.
2. La ora 10 deschiderea adunării generale.
3. Raportul secretarului despre activitatea subsecțiilor.
4. Raportul casierului despre situația materială a secției.
5. Raport despre situația instituțiilor învățătorești în legătură cu interesul manifestat față de acestea de membrii secției.
6. Alegerea alor 3 Comisiuni pentru cenzurarea rapoartelor.
7. Alegerea alor 2 membri pentru verificarea procesului verbal.
8. Incasări de taxe, abonamente.
9. Comunicări.
10. Eventuale propuneri.
11. Rapoartele comisiunilor.
12. Închiderea adunării.

Comitetul Central să va întruni în o ședință pregătitoare în ziua de 29 Iunie (Sâmbătă) a. c., ora 6 d. m. în Cluj la Revizoratul școlar al județului. Toate propunerile se vor înainta președintelui Cluj, Casa Învățătorilor cu 3 zile înainte.

Cluj, la 6 Iunie 1929.

TRAIAN SUTEU, președinte.

NICULAE GROSU, secretar.

Cărți.

„Faptă și suferință românească în Ardeal” — de N. Iorga, București 1929.

Este o broșură simpatică de 73 pag. a marelui nostru bărbat de vastă știință istorică. Autorul a scris-o din prilejul împlinirii celor 10 ani de când Ardealul a trecut sub flamura steagului românesc. Ear însărcinarea i-a dat-o Comitetul pentru organizarea serbărilor Unirii, cari s'au desfășurat cu atâta fast în ziua de 20 Maiu 1929.

Broșura s'a tipărit în un număr mare de exemplare și s'a distribuit poporului la Alba Iulia „ca să o poată ceti și să se lumineze cât mai mulți Români știutori de carte”. Așa ne spune dl Sever Bocu ministrul Banatului.

Cartea cuprinde în un succint rezumat întreaga epopeie a neamului românesc rămas în granițele Ardealului. Și nime din

istoricii români nu era mai în măsură să ne povestească acest trecut zbuciumat ca și savantul nostru istoric dl *N. Iorga*, care încă în 1915 ni-l înfățișase foarte pe larg în cele două volume mari de peste 700 pag.

Deci broșura de față nu este decât minifatura aceluia material estins, povestit pe înțelesul celor mulți, în capitole cu titluri foarte sugestive ca: Români înaintea de Români; Săteni români în Ardeal; Cu sabia pentru drept; Români ostași și nobili; Cu frații pentru libertate; Legătura cu Români liberi; Nobili și țerani; Cu crucea pentru omenie; Săteni fără căpetenii; Lupta fără sprijin pentru deplină îndreptățire; Lupta singuratică pentru lumină prin carte și Lupta prin revoluție pentru viața națională.

Broșura se cetește cu mult interes și este un frumos omagiu adus marelui praznic din 20 Maiu 1929, când Ardealul și-a prăznuit primul deceniu al unirii sale cu patria mamă. (tr.)

*

„Zina Unirii“. (1 Dec. 1918) piesă teatrală în 3 acte — de *Elena și C. Sporea*, No. 163 din Biblioteca populară a Astei, Sibiu. Prețul 5 Lei.

Este altă broșură foarte instructivă ca conținut. Dna și dl *Sporea* au scris-o anume pentru comemorarea zilei de 1 Dec. 1918, unirea Ardealului cu Patria mamă. Și cum prăsmuirea acestei zile să face în fiecare an, această piesă teatrală va forma un punct atrăgător pentru toate sărbătoririle pe cari școalele primare le consacra acestei zile.

Cărticica are însă o altă latură fericită care merită să fie relevată. Intre persoanele pe cari autorii le întrebuințează pentru desfășurarea acțiunii, rolurile principale sunt încredințate învățătorului *Radu* și soției sale *Mărgărita*. Până când primul lupta pe diferitele fronturi femeia sa face în locuința proprie șezătoare cu fetele satului spre a pregăti hăinuțe pe seama orfanilor de războiu din localitate. La vestea că se apropie revoluția, învățătoarea în fața icoanei cu candela aprinsă spune următoarele duioase cuninte: ...
„Indură-te, Doamne... de țara asta asuprită și de neamul nostru obidit și ajută-ne! Desleagă, Doamne, lanțurile robiei și fă să gustăm și noi din roadele dulci ale libertății de neam și patrie... Auzi-ne Doamne și nu ne lăsa!..

Pe atunci *Radu*, învățătorul satului luptă pe fronturile Monarhiei austro-ungare. Ca rănit ajunge în captivitate rusească. De aici trece ca voluntar în armata română. În aceasta calitate să întoarcă și pentru apărarea satului său formează din tineri garda națională, iar cu cei mai în vârstă, pleacă la adunarea cea mare dela Alba Iulia. La săptămâna *Radu* strânge din nou poporul în curtea școlii unde le raportează despre lucrurile petrecute la marea adunare și însemnătatea hotărârii luate.

Precum vedeți din acest rezumat al piesei, învățătorului ardelean i s'a încredințat cel mai frumos rol din mărețele înfăptuiri a idealului nostru național. Piesa jucată cu simț și pricepere va

însenina fețele și va alunga din sufletele țăranilor noștrii multe *părerii greșite* ce și-au făcut asupra rolului pe care l'a avut, și-i va avea și în viitor învățătorul în viața saielor noastre. Suntem deci mulțumitori autorilor, pentru acest gest frumos, căci lucrând și publicând broșura: „*Ziua Unirii*“, a făcut un nespun folos învățătorului, școalei și poporului românesc din Ardeal. (tr.)

*

„Revoluția din 1918 și unirea Ardealului cu România” — de *Ion Clopoșel*, Cluj, 1926, Pag. 173. Prețul 100 Lei.

Iată o carte care era necesară să se scrie. Și e bine că s'a scris, fie chiar la îndemnul unui străin cum e ziaristul englez. *Scotus-Viator*. Acesta venind după unire prin țara noastră a lăsat la plecare chiar un premiu pentru cea mai bună lucrare cu acest subiect. Premiul la primit „*Astra*“ vechea noastră instituție culturală, care apoi l'a decernat lucrării cu titlu de mai sus, scrisă de dl *Ion Clopoșel* redactorșef al revistei: „*Societatea de mână*“ și a ziarului „*Patria*“.

Deși lucrarea este sumară totuși aduce un serviciu neprețuit generației de azi, care a trăit marile prefaceri a anului 1918. Cefindu-o par'—că începi a retrăi marile evenimente. Ai însă avantajul că această cărțuție cu literă mărunță te face să pătrunzi toate antecedentele acelor câteva mari etape cari au premers strălucitei adunări dela Alba-Iulia. Intre acesta amintim și noi ca cele mai însemnate: consfătuirea dela 12 Oct. 1918 la Oradea mare; discursul dlui Dr. Alex Vaida la 18 Oct.: ultimatul dat la 10 Noemvrie guvernului Conziliului național maghiar din Budapesta; tratativele lui Jászai la Arad; manifestul către popoarele lumii din 20 Noemvrie; convocarea adunării naționale, conferința preliminară; proclamarea unirei la 1 Dec. 1918 etc. etc. Iată atâtea momente însemnate cari au fost prea puțin cunoscute în întregime de publicul mare. Al doilea câștig prețios pe care opul dlui Clopoșel îl ofere oricărui cetitor este faptul că stabilește rolul ce l'au avut în acesta mari și grele frământări toate personagiile proeminentemente din viața politică a Ardealului ca: *Iuliu Maniu*, *V. Goldiș*, *St. O. Pop*, *Dr. Alex. Vaida*, *T. Mihalj*, *V. Lazar*, *Aur. Vlodec* etc. cari au îndrumat marile prefaceri pe drumul cel bun și norocos, care ni-a dat solidaritatea Statului unitar de azi.

Spre sfârșit autorul se ocupă cu: „*Voluntarii și pribegii*“, „*Temniți și atrocități*“, „*Calvarul Bihariei*“ etc., unde se desvălesc suferințele și jertfele cari au pecetluit pentru totdeauna actul unirei.

Dacă acest opșor ne mulțamește pe noi cari am trăit vremurile, și multe le întregim cu experiențele proprii, ea nu va putea mulțami pe următorii noștrii. De aceia dl Clopoșel ar trebui să se gânduiască la o amplificare a materialului, pentru a da posterității lucrarea care se rămână martor elvevent a înfăptuirilor ideale din marile zile de glorie națională. (tr.)